

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ПРВ ОДДЕЛ

СЛУЧАЈ ОЛУРИ ПРОТИВ СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

(Жалба број 3368/18)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР
16 јануари 2020

Оваа пресуда е конечна но може да биде предмет на редакциски измени.

Во случајот ОЛУРИ против Република Северна Македонија,
Европскиот Суд за човекови (Прв Оддел), заседавајќи во Совет
составен од:

Aleš Pejchal, *Претседател,*

Tim Eicke,

Jovan Plevski, *судии,*

и Abel Campos, *Заменик Секретар на Одделот,*

Расправјаќи на нејавна седница на 17 декември 2019 година,

Ја донесе следната пресуда која ја усвои на истиот датум:

ПОСТАПКА

1. Постапката е иницирана со жалба (број 3368/18) против Република Северна Македонија, поднесена до Судот според член 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи (“Конвенцијата”) од страна на македонската/државјанката на Република Северна Македонија, Г-ѓа Валбоне Олури (“апликантка”), на 9 јануари 2018 година.

2. Апликантката беше застапувана од страна на г-дин Н. Источки, адвокат од Ресен. Владата на Република Северна Македонија (“Владата”) беше застапувана од страна на својот Владин агент г-ѓа Д. Цонова.

3. На 11 октомври 2018 година, апликацијата беше доставена до Владата.

ФАКТИ

I. ОКОЛНОСТИ НА СЛУЧАЈОТ

A. Позадина на случајот

4. Апликантката е родена 1988 година и живее во Ресен.

5. Во декември 2013 година, таа започнала вонбрачна заедница со Е. и се преселила во неговата куќа во селото Ж. На 11 декември 2014 година родила женско дете А. (“детето”)

6. Во март 2015 година, нивната заедница била прекината и апликантката се вратила назад кај своите родители во Ресен, додека А. останала со нејзиниот татко и неговите родители.

7. По барање на апликантката и по извршениот вешт наод, на 20 јули 2015 година, Меѓуопштинскиот центар за социјални работи во П. („Центарот“) и го доверил детето на апликантката, додека со Е. било уредено правото на видување („Решение од 2015 година“). Решението станало конечно и извршно на 8 август 2015 година.

Б. Извршување на решението од 2015 година

8. На 4 септември 2015 година, апликантката побарала Центарот да го изврши своето решение.

9. На 10 септември 2015 година, Е. бил повикан во Центарот, каде тој ветил дека ќе го предаде детето на апликантката. На 16 септември 2015 година тој повторно присуствувал во Центарот и изјавил дека нема намера да го предаде детето. Следниот ден му било испратено предупредување од страна на Центарот.

10. На 29 септември 2015 година и 8 ноември 2016 година, овластени лица од Центарот го посетиле домот на Е. На 18 ноември 2016 година, апликантката повторно побарала од Центарот да го изврши решението од 2015 година.

11. Во одговорот, со датум од 24 ноември 2016 година, Центарот ја известил апликантката дека постапката за нејзиниот случај е во тек и дека иницирале неколку постапки против Е. Одложувањата се припишувале на фактот дека таа и Е. живеат во различни општини, што значи дека Центарот треба да соработува со Центарот за социјални работи во Ресен. На крај, Центарот истакнал дека немал надлежност над извршувањето на своите решенија, бидејќи извршувањето било во надлежност на Министерството за правда.

12. Во одговорот, на две претходни барања од апликантката, на 17 февруари 2017 година, Министерството за правда ја известило апликантката дека Центарот бил надлежен за извршување на решението од 2015 година.

13. На 10 март и 11 април 2017 година, Центарот наредил Е. да биде под надзор во остварувањето на неговите родителски права и да го предаде детето на апликантката согласно решението од 2015 година.

14. На 19 април 2017 година, овластени лица од Центарот, во присуство на апликантката и со асистеницја на полицијата, ја посетиле куќата на Е., со цел да го преземат детето. Е. одбил да ја предаде ќерката, а подоцна тврдел дека таа била болна тој ден. Другата посета која се случила на 10-ти мај, без присуство на полицијата, исто така се покажала како неуспешна.

15. По барање на апликантката, на 13 јули 2017 година, Генералниот секретар на Владата, ја известил дека Центарот е должен да ги извршува своите решенија.

16. На 18 јули 2017 година, апликантката повторно писмено се обратила до Центарот, барајќи извршување на решението од 2015 година. Центарот испратил уште едно предупредување до Е.

17. Уште една неуспешна посета од страна на службените лица на Центарот во домот на Е. се случила на 9 ноември 2017 година.

18. Во периодот од 12 јануари до 9 мај 2018 година, биле остварени четири средби помеѓу апликантката и детето, од кои некои во Центарот. Е. го носел и земал детето во секоја пригода. Средбите потоа биле прекинати на барање на апликантката (види параграф 23 подолу).

В. Кривична постапка против Е.

19. Во меѓувреме, со пресуда од 8 ноември 2016 година, Е. бил осуден по две основи за одземање на малолетник, како резултат на кривичните пријави поднесени од апликантката и Центарот. Тој бил осуден на казна затвор од шест месеци, која немало да се изврши под услов детето да го врати на апликантката во рок од два месеци. Пресудата станала правосилна на 14 декември 2016 година. На 2 март 2017 година, апликантката побарала судот да ја отповика условната казна на Е., со оглед дека тој не го вратил детето. Условната осуда била отповикана на 5 јули 2017 година и на Е. му било наложено веднаш да отпочне со издржување на казната. По жалба, пресудата била потврдена на 14 септември 2017 година.

20. Со судска одлука од 2 февруари 2018 година, Е. бил ослободен од издржување на неговата казна согласно Законот за амнестија (Службен Весник бр.11/2018) кој предвидувал дека сите лица осудени на казна затвор до шест месеци или помалку ќе бидат ослободени од издржување на казната. Таа одлука била донесена пред Е. да започне да ја издржува казната.

21. Со пресуда од 12 март 2018 година Е. бил повторно осуден за одземање на малолетник и му била изречена шест месечна условна казна затвор, по новата пријава од апликантката. Со истата пресуда му било наредено да го врати детето. Пресудата станала правосилна на 10 април 2018 година.

22. Со судска одлука од 6 март 2019 година, барањето на апликантката да се отповика условната осуда било одбиено. Исто така и Е. бил ослободен од обврската да го врати детето врз основа на нов вешт наод и мислење (види параграф 23 подолу). По жалба, таквата одлука била потврдена на 14 април 2019 година.

Г. Преиначување на решението од 2015 година

23. По барање на Е., на 21 ноември 2018 година, Центарот извршил преиначување на решението од 2015 година и нему му го доделил старателство над детето, додека на апликантката и биле уредени правата за видување („решение од 2018 година“). Решението се засновало на нов вешт наод во кој било утврдено дека Е. и неговото семејство добро се грижеле за детето. Делумно заради отсуство на контакти со апликантката, детето не развило емотивна врска со неа. Понатаму, на неколку средби (види параграф 18 погоре), забележано е дека апликантката не покажувала никаква наклонетост кон детето и дека понатамошните средби биле прекинати на нејзино барање. Исто така, се развила јазична бариера меѓу апликантката и нејзиното дете, бидејќи таа зборувала македонски и турски јазик, а детето само албански. На крај, Центарот истакнал дека, со оглед на возраста на детето, ненадејната промена на околината, може да има негативни последици врз него. Поради сите овие причини било решено дека ќе биде во најдобар интерес на детето да остане кај таткото. Решението стапило на сила веднаш и предвидувало дека секоја жалба против истото нема да има одложувачки ефект.

24. По повторното одлучување на предметот, жалбата поднесена од апликантката била одбиена од второстепената инстанца. Постапката е сеуште во тек.

25. Помеѓу 12 февруари и 15 март 2019 година, апликантката се сретнала со детето во четири наврати во Центарот, во согласност со условите за видување од решението од 2018 година.

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАШНО ПРАВО

26. Релевантните одредби од Законот за семејство се сумирани во случајот на Митови против Република Северна Македонија (бр. 53565/13 §§ 33-35, 16 април 2015)

ПРАВО

I. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕНОВИТЕ 8 И 13 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

27. Апликантката се жалеше дека долготрајниот неуспех за извршување на решението од 2015 година, со кое и била доверена нејзината ќерка, резултирало со повреда на нејзиното право на почитување на нејзиниот семеен живот, загарантиран со членот 8 од

Конвенцијата. Понатаму, апликантката се жалеше дека немала на располагање ефективен правен лек во однос на таквата жалба. Апликантката се повикува на член 8 и 13 од Конвенцијата, кои во својот релевантен дел, гласат:

Член 8

“1. Секој човек има право на почитување на неговиот приватен и семеен живот, домот и преписката.

2. Јавната власт не смее да се меша во остварувањето на ова право, освен ако тоа мешање е предвидено со закон и ако претставува мерка која е во интерес на државната и јавната безбедност, економската благосостојба на земјата, заштитата на поредокот и спречувањето на кривични дела, заштитата на здравјето и моралот, или заштитата на правата и слободите на другите ”

Член 13

“ Секој човек, чии права и слободи признати со Конвенцијата, се нарушени има право на жалба пред националните власти, дури и тогаш кога повредата на овие права и слободи ја сториле лица при вршење на службена должност”

А. Допуштеност

1. Поднесоци на странките

28. Владата тврди дека апликантката го злоупотребила правото на индивидуална жалба, бидејќи таа не го известила Судот за преиначувањето на решението за доверување од 2015 година и за исходот од вториот сет кривични постапки (види параграфи 21 и 23 погоре). Владата понатаму тврди дека таа не ги исцрпила домашните правни лекови, бидејќи постапката за доверување, како и постапката за отповикување на условната казна на Е. (види параграф 22 погоре), сè уште биле во тек.

29. Апликантката приговараше дека ваквите настани не биле од таква важност што би претставувале злоупотреба на правото на индивидуална жалба. Фактот дека постапката за доверување е сè уште во тек, исто така не е важна за исходот на конкретниот случај.

2. Оценка на Судот

30. Судот забележува дека жалбата на апликантката се однесува на долготрајното неизвршување на решението од 2015 година со кое и било доверено нејзиното дете и наводниот недостиг на расположлив правен лек во таа смисла.

31. Иако ќе беше соодветно апликантката да го извести Судот за настаните потенцирани од Владата, преиначувањето на решението од 2015 година, не засега во суштината на прашањето на конкретниот случај односно неможноста на домашните власти да го извршат решението од 2015 година во период од повеќе од 3 години и три месеци. Со оглед на тоа, пропустот на апликантката да го извести Судот за ваквите настани не може да се смета за злоупотреба на правото на индивидуална жалба. Слични размислувања се однесуваат на приговорот на Владата во врска со исходот од вториот сет на кривични постапки против Е. (contrast with *Lukarev v. the Republic of Macedonia* (dec.), no. 3172/07, §§ 24-25, 15 January 2013, and *Gross v. Switzerland* [GC], no. 67810/10, §§ 35 -37, ECHR 2014). Заради тоа приговорот на Владата во овој дел мора да се отфрли.

32. Што се однесува до приговорот на Владата за не-исцрпувањето на домашните правни лекови, Судот најпрво забележува дека фактот што постапките за доверување сè уште се во тек, нема никакво значење за неизвршувањето на решението од 2015 година. Ова е така затоа што и покрај исходот на постапката која е во тек, решението од 2015 година веќе не било извршено за период од над три години и три месеци, што е суштината на жалбата на апликантката. Ова не може да се однесува на постапката за доверување која е во тек. Ова е дополнително засилено со фактот дека решението од 2018 година веднаш станало правосилно. Второ, постапката за отповикување на условната казна на Е. во меѓувреме завршила со конечна одлука (види параграф 22 погоре). Следи дека овој приговор исто така треба да биде отфрлен.

33. Судот забележува дека жалбата не е очигледно неоснована во согласност со значењето на член 35 § 3 (а) од Конвенцијата. Понатаму, забележува дека жалбата не е недопуштена по било кои други основи. Заради тоа мора да биде прогласена за допуштена.

Б. Основаност

1. Наводна повреда на член 8 од Конвенцијата

(а) Поднесоци на странките

34. Апликантката повтори дека постои повреда на нејзините права според членот 8 од Конвенцијата. Таа истакна дека властите не ги презеле сите неопходни мерки за извршување на решението од 2015 година, што крајно довело до негова промена.

35. Владата тврдеше дека Центарот извршил бројни активности со цел извршување на решението од 2015 година, вклучувајќи испраќање

на бројни предупредувања до Е., организирање на посети во неговиот дом па дури користејќи и полициска асистенција. Единствениот факт дека тие активности не овозможиле извршување на решението, не можеле да доведат до повреда на членот 8 од Конвенцијата.

(б) Оценка на Судот

36. Општите принципи релевантни за конкретниот случај се утврдени во случаите на *Ignaccolo-Zenide v. Romania* (no. 31679/96, §§ 94-96, ECHR 2000-I) и *Mihailova v. Bulgaria* (no. 35978/02, §§ 79-83, 12 January 2006). Тие исто така беа неодамна повторени во случајот на *Khusnutdinov and X v. Russia* (no. 76598/12, §§ 76-83, 18 December 2018).

37. Судот забележува дека не е спорно меѓу страните дека меѓусебното уживање на родителот и детето во заедничко друштво, претставува основен елемент на „семејниот живот“ во смисла на член 8 од Конвенцијата (види, помеѓу другите, *Monory v. Romania and Hungary*, no. 71099/01, § 70, 5 April 2005). Затоа, Судот мора да утврди дали имало непочитување на семејниот живот на апликантката.

38. Судот најпрво забележува дека решението од 2015 година било во сила повеќе од три години и три месеци, за кое време останало неизвршено. Првично, во септември 2015 година Центарот испратил најмалку три писма до Е. и направил посета на неговиот дом. Сепак, освен поднесување кривична пријава против Е., се чини дека по овој првичен период Центарот останал претежно пасивен повеќе од една година и еден месец, односно до следната посета на домот на Е. на 8 ноември 2016 година (види параграф 10 погоре). Тврдењата на Центарот дека соработката со друг општински центар е неопходна не може да го оправда тоа одложување (види параграф 11 погоре).

39. Во следните две години, до ноември 2018 година, Центарот не спровел ниту една значајна активност со цел да го изврши решението од 2015 година. Продолжил да испраќа писмени предупредувања до Е. и остварил неколку посети во неговата куќа, методи што веќе се покажале како неплодни. Единствената забележителна активност била обезбедување на полициска асистенција во една прилика, која исто така се покажала како бесполезна (види параграф 14 погоре). Врз основа на горенаведеното, Судот може само да заклучи дека во овој период активностите на Центарот во најголем дел биле незадоволителни.

40. Во врска со ова, Судот е на мислење дека нема објаснување за тоа зошто Центарот не успеал понатаму да се занимава со прашањето на обезбедување на полициска асистенција за последователните посети во домот на Е., или да преземел други присилни мерки, особено ако се има предвид дека Е. веќе јасно

посочил дека нема намера да го предаде детето уште во септември 2015 година (види параграф 9 погоре).

41. Понатаму, Судот забележува дека постои одредена забуна во однос на тоа чија должност е да се извршат решенијата на Центарот, што исто така придонело за одложување во постапката за извршување (види параграфи 11, 12 и 15 погоре).

42. Судот забележува дека и апликантката и Центарот поднеле кривични пријави против Е., кои во однос на него завршиле со тоа тој да биде осуден и да му биде наложено да го предаде детето. Сепак, ниту една наредба за враќање на детето, ниту затворските казни содржани во тие пресуди, не биле извршени. Затоа, и покрај тоа што релевантните пресуди изречно наложувале Е. да го предаде детето на апликантката, тие не можат да се сметаат за ефикасно средство за извршување на решението од 2015 година, со оглед на нивното неизвршување и последователното одложување (види параграфи 20 и 22 погоре).

43. Судот крајно забележува, како што е и констатирано со вештиот наод од 2018 година, дека долготрајното неизвршување на решението од 2015 година, создало ситуација каде емотивната врска помеѓу апликантката и нејзиното дете не успеала да се формира, што пак, придонело во 2018 година да биде преиначено решението од 2015 година (види параграф 23 погоре).

44. Горенаведените размислувања се доволни да му овозможат на Судот да заклучи дека има повреда на член 8 од Конвенцијата.

45. Во оваа насока, Судот потенцира дека овој заклучок не ја доведува во прашање секоја последователна одлука што би се донела од Центарот за социјални работи за тоа кој родител треба да го има старателството, заснована на најдобрите интереси на детето.

2. Наводна повреда на член 13 од Конвенцијата

(а) Поднесоци на странките

46. Апликантката се жалеше дека немала ефикасен правен лек кој и бил на располагање во врска со нејзината жалба според членот 8.

47. Владата се спротивстави, повикувајќи се на кривичната постапка против Е. иницирана од страна на Центарот.

(б) Оценка на Судот

48. Општите принципи применливи за конкретната жалба се сумирани во случајот на *M.S.S. v. Belgium and Greece* ([GC], no. 30696/09, §§ 288-92, ECHR 2011).

49. Судот забележува дека предметната постапка се однесува *de facto* на утврдувањето на правата на апликантката во однос на доверувањето на детето. Оттука, јасно е дека случајот спаѓа во категорија случаи за кои постои опасност однапред да се предодредени од нивната должина (види *Kuppingner v. Germany*, no. 62198/11, § 138, 15 January 2015).

50. Во конкретниот случај, апликантката употребила две домашни правни средства: таа побарала Центарот да го изврши своето решение во неколку прилики и повела кривична постапка против Е. во два наврати.

51. Судот забележува дека барањата на апликантката за извршување на решението на Центарот не биле од корист. Слично, и донесените пресуди и изречените казни во кривичните постапки против Е. никогаш не биле спроведени како резултат на различни причини (види параграфи 20 и 22 погоре).

52. Горе наведеното е доволно за Судот да заклучи дека во дадените околности на конкретниот случај апликантката немала ефективен правен лек во однос на нејзината жалба според членот 8 од Конвенцијата (види *Mitovi*, cited above, § 76).

53. Соодветно постои повреда на член 13 во врска со член 8 од Конвенцијата.

II. ПРИМЕНА НА ЧЛЕН 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

54. Член 41 од Конвенцијата предвидува:

“Ако Судот оцени дека постои повреда на Конвенцијата или на нејзините протоколи, и ако внатрешното право на заинтересираната Висока страна договорничка овозможува само делумно отстранување на последиците на таа повреда, Судот и дава на оштетената страна, доколку е потребно, правично обесштетување.”

A. Надомест на штета

55. Апликантката побара 100.000 евра (ЕУР) на име на нематеријална штета.

56. Владата го оспори ова барање како неосновано и прекумерно.

57. Судот наоѓа дека апликантката несомнено претрпела нематеријална штета. Имајќи ги предвид сериозните околности кои произлегле од долготрајното неизвршување на решението од 2015 година (види параграф 43 погоре), Судот, пресудувајќи на правична

основа и додели на апликантката износ од 7.500 ЕУР во однос на нематеријална штета, плус секој данок што може да биде наплатен.

Б. Трошоци

58. Апликантката, исто така, побара 3.914 евра за трошоците направени пред домашните органи и 951 евра за трошоците што настанале пред Судот.

59. Владата го оспори барањето за трошоци како неосновано и прекумерно.

60. Според судската пракса на Судот, апликантката има право на надомест на трошоците само доколку се покаже дека тие биле навистина и неопходно направени и дека се разумни во однос на износот (види *Editions Plon v. France*, по. 58148/00, § 64, ECHR 2004-IV). Што се однесува до документите со кои располага, Судот смета дека е разумно да и се досуди на апликантката износ од 950 евра за трошоците направени пред Судот, плус било кој данок што може да се наплати.

В. Затезна камата

61. Судот смета дека е соодветно затезната каматна стапка да се заснова на најниската стапка за позајмени средства на Европската централна банка, на која треба да се додадат три процентни поени.

ЗАРАДИ ОВИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ, ЕДНОГЛАСНО,

1. *Ја прогласува* жалбата за допуштена;
2. *Смета* дека постои повреда на член 8 од Конвенцијата;
3. *Смета* дека постои повреда на член 13 во врска со членот 8 од Конвенцијата;
4. *Смета*
  - (а) дека тужената држава треба да и ги плати на апликантката во рок од три месеци следните износи што треба да се конвертираат во националната валута на тужената држава по стапка што важи на денот на исплатата:
    - (i) 7.500 евра (седум илјади и петстотини евра), плус било кој данок кој може да биде наплатен, во поглед на нематеријалната штета;
    - (ii) 950 евра (деветстотини и педесет евра), плус било кој данок што може да се наплати на апликантката, во однос на трошоците;

(б) дека по истекот на горенаведените три месеци до исплатата ќе се плати единствена камата на горенаведените износи по стапка еднаква на најниската каматна стапка за позајмени средства на Европската централна банка во текот на стандардниот период плус три процентни поени;

5. *Го отфрла* остатокот од барањето на апликантката за правиченнадомест.

Изготвено на Англиски јазик и објавено во писмена форма на 16 јануари 2019 година, согласно Правилото 77 §§ 2 и 3 од Правилата на Судот.

Abel Campos
Заменик Секретар

Aleš Pejchal
Претседател